

Zdravotnická dokumentace a povinná mlčenlivost

Zdravotnická dokumentace

- Ústavní právo a mezinárodní smlouvy
  - Právo na soukromí
  - Právo na informace
- Úmluva o biomedicíně, čl. 10:
  - Každý má právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o svém zdraví.
  - Každý je oprávněn znát veškeré informace shromažďované o jeho zdravotním stavu. Nicméně přání každého nebýt takto informován je nutno respektovat.

Vedení zdravotnické dokumentace

- Platí obecná pravidla pro nakládání s osobními údaji
  - Zákon 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
  - Zdravotnické zařízení je „správcem údajů“
    - Musí zabezpečit ochranu dat
    - Odpovídá za zneužití dat
  - Osobní/citlivé údaje (např. údaje o zdravotním stavu) možno zpracovávat
    - Se souhlasem subjektu nebo
    - Na základě zvláštního zákona
  - Omezení působnosti zákona (§3)
    - Nevztahuje se na zpracování osobních údajů, které provádí fyzická osoba výlučně pro osobní potřebu.
- Zákon o péči o zdraví lidu 20/1966 Sb., § 67b: zmocnění
  - Zdravotnická zařízení jsou povinna vést zdravotnickou dokumentaci.
    - Tedy jsou oprávněna shromažďovat dále určené údaje i bez souhlasu subjektu
  - Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů souvisejících se zajištěním zdravotní péče se řídí zvláštním zákonem.

„Osobní poznámky“

- „Jiné zápisy“ - poznámky zdravotníka
  - Pokud jsou v ZD, neměly by vybočovat ze zákonem uloženého rozsahu
    - Neměly by být difamující
    - Pokud jsou založeny na medicínských faktech, nejsou žalovatelné
  - Přípustnost dalších osobních poznámek zdravotníka
    - §3 (3) zák.101/2000 Sb.: „Tento zákon se nevztahuje na zpracování osobních údajů, které provádí fyzická osoba výlučně pro osobní potřebu.“
    - Přípustné pokud vedeny mimo ZD?

Vedení zdravotnické dokumentace

- Zákon o péči o zdraví lidu, § 67b odst.2:
- Zdravotnická dokumentace obsahuje
  - osobní údaje pacienta v rozsahu nezbytném pro identifikaci pacienta a zjištění anamnézy,
  - informace o onemocnění pacienta, o průběhu a výsledku vyšetření, léčení a o dalších významných okolnostech souvisejících se zdravotním stavem pacienta a s postupem při poskytování zdravotní péče.
- „Další významné okolnosti“
  - Záznam o poučení
  - Záznam o informovaném souhlasu/nesouhlasu
  - Záznam o dalších projevech vůle pacienta
    - Předem vyslovená přání
    - Přípustnost podávání informací třetím osobám

Vedení zdravotnické dokumentace

- Zákon o péči o zdraví lidu, § 67b:
  - Každá samostatná část zdravotnické dokumentace musí obsahovat osobní údaje pacienta v rozsahu nezbytném pro jeho identifikaci a označení zdravotnického zařízení, které ji vyhotovilo.
  - Zápis ve zdravotnické dokumentaci musí být veden průkazně, pravdivě a čitelně; je průběžně doplňován a musí být opatřen datem zápisu, identifikací a podpisem osoby, která zápis provedla. Opravy ve zdravotnické dokumentaci se provádí novým zápisem s uvedením dne opravy, identifikací a podpisem osoby, která opravu provedla. Původní záznam musí zůstat čitelný.
- Důsledky nesprávného vedení zdravotnické dokumentace
  - Nedostatky v návaznosti péče
    - Odpovědnost/spoluzavinění v případě vyvolané chyby; porovnání dokumentací
  - Důkazní problémy v řízení o přezkumu správnosti péče
    - Důkazní břemeno: procesní výhoda nebo nevýhoda?
    - Nejen spory ZZ-pacient, ale též spory ZZ-pojišťovna, ZZ-správní orgán nebo zaměstnanec-vedoucí

Vedení zdravotnické dokumentace

- §67b odst. 7) a 8) – Elektronická zdravotnická dokumentace
  - Pokud se vede zdravotnická dokumentace pouze na paměťových médiích výpočetní techniky, lze zápis zdravotnické dokumentace provádět jen za těchto podmínek:
    - Všechny samostatné části zdravotnické dokumentace obsahují zaručený elektronický podpis osoby, která zápis provedla, podle zvláštního právního předpisu
    - Bezpečnostní kopie datových souborů jsou prováděny nejméně jednou za pracovní den,
    - Po uplynutí doby životnosti zápisu je zajištěn opis archivních kopií,
    - Uložení archivních kopií, které jsou vytvářeny nejméně jedenkrát za rok, je provedeno způsobem znemožňujícím do nich provádět dodatečné zásahy
  - Při uchovávání archivních kopií dat na paměťových médiích výpočetní techniky musí být zajištěn přístup k datům a jejich čitelnost (použitelnost) nejméně po dobu, která je předepsána pro archivaci zdravotnické dokumentace
    - 5 let, pokud nejsou výjimky

Přístup do ZD - přehled

- „Zdravotničtí profesionálové“ (§67b odst.10)
  - do zdravotnické dokumentace mohou nahlížet a pořizovat si kopie v rozsahu nezbytně nutném pro splnění konkrétního úkolu v rozsahu své kompetence
- „Medici“ (§67b odst.11)
- Pacient sám a pozůstalí (§67b odst. 12, §67ba, §67bb)

Ochrana informací v ZD

- 111/2007 Sb., novela zákona 20/1966 Sb.
- V § 55 odst. 2 písmeno d) zní:
  - (zdravotník je povinen) "zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dověděl při výkonu svého povolání, s výjimkou případů, kdy skutečnost sděluje se souhlasem ošetřované osoby; povinnost oznamovat určité skutečnosti uložená zdravotnickým pracovníkům zvláštním právním předpisem^{10a}) není tím dotčena.
  - Povinností mlčenlivosti není zdravotnický pracovník vázán v rozsahu nezbytném pro obhajobu v trestním řízení a pro řízení před soudem nebo jiným orgánem, je-li předmětem řízení spor mezi ním, popřípadě jeho zaměstnavatelem a pacientem, nebo jinou osobou uplatňující práva na náhradu škody nebo na ochranu osobnosti v souvislosti s poskytováním zdravotní péče."

Přístup pacienta do dokumentace

- § 67b odst. 12) se doplňuje:
  - „a) Pacient má právo na poskytnutí veškerých informací shromážděných ve zdravotnické dokumentaci vedené o jeho osobě nebo v jiných zápisech vztahujících se k jeho zdravotnímu stavu; v případě autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky má nárok na informace, jejichž obsahem je popis příznaků onemocnění, diagnóza, popis terapeutického přístupu a interpretace výsledků testů
  - b) v přítomnosti zdravotnického pracovníka nahlížet do dokumentů uvedených v písmenu a);
  - c) na pořízení výpisů, opisů nebo kopií dokumentů uvedených v písmenu a);

Přístup třetích osob do ZD

- Pacient má dále právo:
  - Určit osobu, která může být informována o jeho zdravotním stavu, nebo vyslovit zákaz podávání těchto informací jakékoliv osobě,
    - Při přijetí k poskytování zdravotní péče nebo kdykoliv po přijetí;
    - Pacient též určí, zda této osobě náleží též práva na kopie a nahlížení
    - Pacient může určení osoby nebo vyslovení zákazu kdykoliv odvolat;
    - Toto právo pacienta se nevztahuje na postup podle § 67b odstavců 10 a 11
  - Jde-li o pacienta, který nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav určit osoby, které mohou být o jeho zdravotním stavu informovány, mají právo na aktuální informace (???) o jeho zdravotním stavu osoby blízké (pozn.: patrně pokud pacient dříve přístup těchto osob nezakázal)

ZD a pozůstalí

- Kdo jsou blízké osoby? (§ 116 OZ)
  - Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner 1a) ; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocít'ovala jako újmu vlastní.
- Osoby blízké (neurčil-li pacient jinak) a další osoby určené pacientem mají právo
  - Na informace o zdravotním stavu pacienta, který zemřel, příčinách úmrtí a výsledku pitvy, byla-li provedena,
  - V přítomnosti zdravotnického pracovníka nahlížet do zdravotnické dokumentace nebo do jiných zápisů vztahujících se ke zdravotnímu stavu pacienta,
  - Na pořízení výpisů, opisů nebo kopií těchto dokumentů, mají osoby blízké zemřelému pacientu,
- Jde-li o zemřelého pacienta, který byl osobou zbavenou způsobilosti k právním úkonům nebo nezletilou osobou, má toto právo zákonný zástupce tohoto pacienta, popřípadě osoba určená tímto zákonným zástupcem.

ZD a pozůstalí

- Jestliže zemřelý pacient za svého života vyslovil zákaz poskytování informací o svém zdravotním stavu, právo na informace o jeho zdravotním stavu, nahlížení a kopie mají osoby blízké pouze v případě
  - Že je to v zájmu ochrany jejich zdraví
  - Nebo ochrany zdraví dalších osob,
  - A to v rozsahu nezbytném pro ochranu zdraví.
- Příklad aplikace: dědičné choroby

Komu (ne)poskytnout informace?

- Zdravotnický pracovník má právo v případě pochybností o totožnosti osoby, popřípadě jejího vztahu k pacientovi, které náleží práva podle § 67b odst. 12 nebo § 67ba odst. 3 nebo 4, požadovat, aby tato osoba prokázala svou totožnost.
- Zdravotnické zařízení je povinno zajistit, aby osoba, nahlížející nezjistila osobní údaje třetích osob.
- Jestliže jsou ve zdravotnické dokumentaci vedené o nezletilém pacientovi zaznamenány takové údaje o jeho zákonném zástupci, které zdravotnickému pracovníkovi sdělil nezletilý pacient nebo jiná osoba a z nichž lze vyvodit podezření na zneužívání nebo týrání nezletilého pacienta, ohrožování jeho zdravého vývoje, popřípadě jiné závažné porušení rodičovské zodpovědnosti, může zdravotnický pracovník omezit zpřístupnění zdravotnické dokumentace zákonným zástupcům, pokud uzná, že toto omezení je v zájmu nezletilého pacienta.
- Stejně lze postupovat i tehdy, požádá-li o to nezletilý pacient, který s ohledem na věk a stupeň rozumové vyspělosti je schopen si sám utvářet své názory

Lhůty a úhrada

- Lhůty:
  - Osoby v §67b odst.10: 10-denní lhůta od obdržení žádosti, není-li stanoveno jinak
  - Pacient nebo jiná oprávněná osoba: 30-denní lhůta
  - Návaznost péče: bezodkladně
- Úhrada:
  - Zdravotnické zařízení může za pořízení výpisů, opisů nebo kopií zdravotnické dokumentace nebo jiných zápisů požadovat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s jejich pořízením

Předávání zdravotnické dokumentace

- Zákon o péči o zdraví lidu, § 67b:
  - V případě změny ošetřujícího lékaře je dosavadní lékař povinen předat nově zvolenému lékaři všechny informace potřebné pro zajištění návaznosti poskytování zdravotní péče.
- Návaznost zdravotní péče
  - Neaplikuje se pouze na změnu ošetřujícího lékaře
    - Též komunikace se specialistou či ústavním ZZ
- Odpovědnost za předaná data
  - Chyba v předaných datech/nepředání vedoucí ke škodě na zdraví či dalších právech pacienta: přinejmenším spoluzavinění

Ochrana soukromí pacienta

- Obecně zakotvena zejména:
  - V Listině základních práv a svobod a v EÚLP
  - V Úmluvě o lidských právech a biomedicíně čl.10
  - V OZ §11 a násl. (Ochrana osobnosti)
- Právo na soukromí má i právně nezpůsobilý
  - Etický problém při komunikaci se zákonnými zástupci rozumově a volně vyspělých dětí

Výjimky z povinné mlčenlivosti

- Souhlas pacienta
  - Vhodný písemný projev vůle, nutno založit do ZD
  - Praktické pro komunikaci s blízkými osobami
    - Mělo by být upraveno v souhlasu s hospitalizací nebo s převzetím do péče, podepisovaném při příjmu
    - Telefonické informace, informování pozůstalých atd.

Výjimky z povinné mlčenlivosti

- Trestní zákon § 167: Nepřekažení trestného činu (zkráceno)
  - Kdo se hodnověrným způsobem doví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin
    - Neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 178 odst. 3,
    - Obecného ohrožení podle § 179
    - Nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188
    - Týrání svěřené osoby (§ 215)
    - Vraždy (§ 219),
    - Znásilnění (§ 241), pohlavního zneužívání podle § 242,
    - Krádeže podle § 247 odst. 5, zpronevěry podle § 248 odst. 4, podvodu podle § 250 odst.4,
  - a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.
  - Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li trestný čin překazit bez značných nesnází nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání.
  - Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu

Výjimky z povinné mlčenlivosti

- Trestní zákon § 168: Neoznámení trestného činu (zkráceno)
  - (1) Kdo se hodnověrným způsobem doví, že jiný spáchal trestný čin
    - Neoprávněného nakládání s osobními údaji (§ 178 odst. 3),
    - Obecného ohrožení podle § 179,
    - Týrání svěřené osoby (§ 215),
    - Vraždy (§ 219)
  - bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.
  - Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li oznámení učinit, aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání.
  - Oznamovací povinnosti nemá advokát nebo advokátní koncipient, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe.

Ochrana práva na soukromí

- §§11 a 13 OZ:
  - Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.
  - Fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.
  - Pokud by se nejevilo postačujícím (toto) zadostiučinění zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.
  - Výši (této) náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

Ochrana práva na soukromí

- § 178 TZ: Neoprávněné nakládání s osobními údaji
  - (odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem) bude potrestán, kdo osobní údaje o jiném získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, byť i z nedbalosti, sdělí nebo zpřístupní, a tím poruší právním předpisem stanovenou povinnost mlčenlivosti.
  - Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
    - Způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se údaj týká,
    - Spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
    - Spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 porušením povinností vyplývajících z jeho povolání, zaměstnání nebo funkce.

**Děkuji za
pozornost**

Pro bližší kontakt s právníky:

Advokátní kancelář JUDr. Holubové
ondrej.dostal@holubova.cz

3. LF UK, Centrum pro zdravotnické právo
ondrej.dostal@lf3.cuni.cz

EE holubova.cz